

Станко Д. В.

Ужгородського національного університету

ДОСЛІДЖЕННЯ АНГЛОМОВНОГО ФАНФІКШЕН З ПОЗИЦІЙ ЛІНГВІСТИКИ ТЕКСТУ

У статті розглянуто основні аспекти дослідження англomовних творів фанфікшену з позицій лінгвістики тексту. Термін «фанфікшен» визначається як різновид творчості шанувальників популярних творів мистецтва, похідний літературний твір, заснований на якому-небудь оригінальному творі, що використовує його ідеї сюжету і персонажів. У межах комунікативної наукової парадигми англomовний фанфікшен може розглядатися у декількох аспектах. Дослідження структури фанфікшену виявляє типові елементи, такі як вступ, розвиток сюжету, кульмінація та розв'язка, а також типові структурні елементи, такі як діалоги, описи, внутрішні монологи та інші типи оповіді і композиційно-мовленнєві форми. Крім того, фанфікшен може бути досліджений з позиції мовних засобів, таких як метафори, метонімії, алегорії та інші, що використовуються для створення образів та виразів емоцій. Аналіз структури фанфіків показав, що їх можна розглядати як мегатекст, тобто єдність власне тексту і допоміжного тексту, які відрізняються одна від одної своєю прагматичною спрямованістю, комунікативною цінністю та облігаторністю присутності. Ми розглядаємо фанфікшен як мегатекст, оскільки фанфіки представлені на онлайн платформах, які мають певну структурну організацію. Структурні особливості платформ фанфікшен можуть варіюватися залежно від конкретної платформи та її функціональності. Однак, деякі загальні риси включають архіви, профілі авторів, відгуки та коментарі, теги та категорії, взаємодія з читачами, особисті налаштування. Фанфіки можуть мати різні сюжетні структури, такі як лінійна (події розгортаються послідовно від початку до кінця), нелінійна (події розташовані не послідовно, а можуть перескакувати у часі або місцях) або епізодична (твір складається з окремих епізодів, які можуть бути самостійними частинами). Перспективою пропонованого дослідження є аналіз стилістичних особливостей англomовного фанфікшену.

Ключові слова: фанфікшен, лінгвістика тексту, композиція, типи оповіді, жанр, мегатекст.

Постановка проблеми. Термін «фанфікшен» визначається як різновид творчості шанувальників популярних творів мистецтва (так званого фан-арту в широкому сенсі цього слова), похідний літературний твір, заснований на якому-небудь оригінальному творі (як правило, літературному чи кінематографічному), що використовує його ідеї сюжету і (або) персонажів. Фанфікшен може являти собою продовження, передісторію, пародію, «альтернативний всесвіт», кросовер (тобто «переплетення» кількох творів), і так далі. Інший варіант визначення зазначеного терміну – жанр масової літератури, створеної за мотивами художнього твору фанатом цього твору, які не переслідують комерційні цілі та призначені для читання іншими фанатами [5]. Актуальність вивчення англomовного фанфікшену з позицій лінгвістики тексту полягає у декількох моментах з огляду на те, що фанфікшен є поширеним явищем в сучасній літературі та комунікації. По-перше, фанфікшен відрізняється від оригінальних творів і має свою

структуру та особливості. Дослідження фанфікшену дозволить краще розуміти ці характеристики та їх вплив на комунікацію та сприйняття вторинного тексту. По-друге, фанфікшен часто включає в себе спеціальну лексику та стилістичні особливості, яка відрізняється від загальної мови. Дослідження цих особливостей допоможе краще зрозуміти, як автори фанфікшену використовують мову для передачі своїх ідей та емоцій. По-третє, фанфікшен часто є продуктом співпраці між авторами та читачами, де автори використовують ідеї та персонажі оригінальних творів. Дослідження такої взаємодії може допомогти краще зрозуміти, як автори та читачі сприймають та використовують текст для створення нових ідей та творчих робіт.

Аналіз останніх досліджень. У межах таксономічної наукової парадигми дослідження мови зазвичай зосереджувалися на дослідженні окремих звуків, слів та граматичних конструкцій. Проте, з часом виникло розуміння того, що мова

функціонує як система, а текст є основною одиницею комунікації. Перші дослідження з лінгвістики тексту почалися в 1960-х роках. Цей підхід був спрямований на аналіз мовних засобів та структур, які використовуються для створення тексту, а також на вивчення ролі тексту в комунікації. У подальшому лінгвістика тексту розвивалася, включаючи дослідження когнітивної лінгвістики, дискурсного аналізу, прагматики та інших підходів. Сучасна лінгвістика тексту вивчає різні аспекти тексту, такі як його структура, мовні засоби, стилістика, роль тексту в комунікації та інші аспекти. Основні завдання лінгвістики тексту включають:

1. Аналіз мовних засобів та структур тексту. Лінгвістика тексту вивчає мовні засоби та структури, що використовуються для створення тексту. Це включає аналіз морфологічних, синтаксичних та лексичних особливостей тексту.

2. Вивчення структури та організації тексту, включаючи його заголовки, параграфи, розділи та інші структурні елементи. Вона досліджує, як текст організований та які засоби використовуються для побудови тексту.

3. Вивчення мовного стилю тексту передбачає дослідження мовного стилю тексту, включаючи вживання специфічних лексичних одиниць, граматичних конструкцій та риторичних прийомів, тобто як мовні засоби впливають на сприйняття та інтерпретацію тексту.

4. Вивчення комунікативної функції тексту та його ролі у спілкуванні, тобто як текст впливає на сприйняття, розуміння та інтерпретацію повідомлень.

5. Вивчення контексту та ситуації використання тексту. Лінгвістика тексту досліджує контекст та ситуацію використання тексту, включаючи його соціокультурний та історичний контекст [2, с. 618].

Метою статті є аналіз композиційних та жанрових особливостей англomовного фанфікшен з позицій лінгвістики тексту.

Виклад основного матеріалу дослідження. Дослідження фанфікшену з перспективи лінгвістики тексту може розкрити різні аспекти мовного використання та структури в цих творах. Одним з аспектів, який може бути досліджений, є мовний стиль фанфікшену. Фанфікшен може використовувати різні мовні засоби та стилі, що відображаються у специфічній лексиці, граматиці та синтаксисі. Дослідження мовного стилю фанфікшену може допомогти виявити його унікальні особливості та особливості авторського голосу [3; 4].

Також, фанфікшен може бути досліджений з позиції структури тексту. Дослідження структури фанфікшену може виявити типові елементи, такі як вступ, розвиток сюжету, кульмінація та розв'язка. Також, можуть бути виявлені типові структурні елементи, такі як діалоги, описи, внутрішні монологи та інші. Крім того, фанфікшен може бути досліджений з позиції мовних засобів, таких як метафори, метонімії, алегорії та інші, що використовуються для створення образів та виразів емоцій [6; 7].

Усі ці аспекти можуть допомогти розкрити мовне та текстове багатство фанфікшену, а також виявити його вплив на розвиток мови та комунікації в онлайн-середовищі. Дослідження фанфікшену з позиції лінгвістики тексту може також допомогти краще зрозуміти творчість та ідентичність авторів цих творів.

Аналіз структури фанфіків показує, що їх можна розглядати як мегатекст. Мегатекст, на думку І. Колегаєвої, це єдність власне тексту і допоміжного тексту, які відрізняються одна від одної своєю прагматичною спрямованістю, комунікативною цінністю, облігаторністю присутності в мегатексті. Основний текст абсолютно облігаторний, ціннісно домінує над допоміжним, прагматично орієнтований на передачу повідомлення як такого (це текст оповідання, статті, роману, монографії, есе тощо). Допоміжний текст – це безліч (від 1 до 7–8) текстових повідомлень, що факультативно супроводжують основний текст, ціннісно другорядних і прагматично допоміжних, тобто спрямованих на оптимізацію функціонування основного тексту (це передмова/післямова, зміст, анотація, коментарі, глосарій, бібліографічні списки, епіграф, посвята тощо). Сукупність основного тексту і хоча б одного з можливих допоміжних текстів формує комунікативно гетерогенне утворення, яке авторка називає мегатекстом. Варіанти різної мегатекстової структури як варіанти розширення комунікативного масштабу одного й того самого основного тексту дуже численні. Чим вагоміша роль основного тексту в комунікативному просторі людства, тим довше він (текст) циркулює в цьому просторі і тим вища ймовірність нарощування на нього, як на ядро, допоміжних текстових повідомлень (найчастіше це виявляються коментарі, глосарії, передмови тощо), які у сукупності утворюють щоразу мегатекст іншої конфігурації [1, с. 74.].

Ми розглядаємо фанфікшен як мегатекст, оскільки фанфіки представлені на онлайн платформах, які мають певну структурну організа-

цію. Структурні особливості платформ фанфікшен можуть варіюватися залежно від конкретної платформи та її функціональності. Однак, деякі загальні риси можуть бути виявлені, то ж наводимо їх нижче.

Архіви фанфікшену. Багато платформ фанфікшену мають великі архіви, де автори можуть публікувати свої твори, а читачі – знайти та прочитати ці твори. Архіви можуть бути організовані за категоріями, такими як жанр, популярність, автор, персонажі тощо, щоб полегшити пошук та навігацію.

Профілі авторів. Майже всі платформи фанфікшену надають авторам можливість створити свій особистий профіль, де вони можуть представити себе, перерахувати свої твори та надати додаткову інформацію, таку як жанри, вподобання, інтереси або способи зв'язку.

Відгуки та коментарі. На платформах фанфікшену є можливість залишати відгуки та коментарі під творами. Це дає читачам можливість виразити свої думки, поділитися враженнями та спілкуватися з автором твору. Відгуки та коментарі можуть бути корисними для автора, щоб зрозуміти реакцію на свої твори та отримати зворотній зв'язок від читачів.

Теги та категорії. Як і всі онлайн платформи, сайти фанфікшену мають систему тегів або категорій, яка допомагає організувати та класифікувати твори. Це полегшує пошук та навігацію по платформі, а також допомагає знайти твори зі схожими темами, жанрами або персонажами.

Взаємодія з читачами. Деякі платформи фанфікшену можуть мати додаткові функції, які сприяють взаємодії між авторами та читачами. Наприклад, це можуть бути форуми, чати, особисті повідомлення або можливість створювати спільноти з подібними інтересами.

Особисті налаштування. В межах кожної платформи фанфікшену є можливість користувачам обирати свої особисті налаштування, наприклад, вибір теми оформлення, налаштування сповіщень або збереження вподобань та збірників творів.

Перейдемо до розгляду композиційних особливостей фанфіків, які можуть варіюватися в залежності від конкретного твору та автора, однак, деякі загальні риси можуть бути виявлені. Наведемо основні з них.

Сюжетна структура. Фанфіки можуть мати різні сюжетні структури, такі як лінійна (події розгортаються послідовно від початку до кінця), нелінійна (події розташовані не послідовно, а можуть перескакувати у часі або місцях) або епізодична

(твір складається з окремих епізодів, які можуть бути самостійними частинами).

Перша структура передбачає прямий хронологічний порядок подій, де кожна подія впливає з попередньої і призводить до наступної. Це означає, що читач слідує за розвитком сюжету, як він розгортається в хронологічному порядку.

Нелінійна структура художнього тексту відрізняється від лінійної тим, що події розташовані не послідовно, а можуть перескакувати у часі або місцях. Автор може включати флешбеки, тобто згадки про минулі події, які сталися перед головною сюжетною лінією. Це може допомогти розкрити характери персонажів або розкрити певні деталі, що мають значення для розуміння сюжету. Автор може повторювати певні події або сцени з різних точок зору або перспектив різних персонажів. Це може допомогти показати різні перспективи та сприяти глибшому розумінню сюжету. Автор може розповідати сюжет фрагментами або кількома частинами, які поступово з'єднуються і утворюють цілісну картину. Це може створити напруження та інтригу, а також стимулювати активну участь читача в розгадуванні загадок сюжету [8; 9].

Нелінійний текст може мати нестандартну хронологію, де події відбуваються не в хронологічному порядку. Наприклад, автор може почати з кінця сюжету і потім розгорнути події у зворотньому порядку або змішувати події з різних періодів часу. Епізодична структура сюжету художнього твору означає, що твір складається з окремих епізодів або сцен, які можуть бути самостійними частинами. Кожен епізод може мати свою власну сюжетну лінію та конфлікт, але вони можуть також пов'язуватися темою чи персонажами. Це означає, що читач може читати та розуміти кожен епізод окремо, без необхідності знати всю сюжетну лінію твору. Епізодична структура дозволяє автору включати різноманітні сюжети та жанри в один твір. Наприклад, в одному епізоді може бути пригодницька сюжетна лінія, в іншому – романтична, а в третьому – комедійна. Хоча епізоди можуть бути самостійними, вони можуть також мати певний зв'язок між собою. Наприклад, персонажі з одного епізоду можуть зустрітися з персонажами з іншого епізоду, або події з одного епізоду можуть впливати на події в інших епізодах. Епізодична структура дозволяє автору експериментувати із сюжетом та створювати багатогранний та цікавий художній твір. Вона також може стимулювати активну участь читача, оскільки він може спостерігати за розвитком різних сюжетних ліній та знаходити зв'язки між епізодами.

Оповідач. Фанфіки можуть мати різних оповідачів, таких як персонаж-оповідач, автор-оповідач або комбінація обох. Оповідач може використовувати різні точки зору, стилі розповіді та мови. Типологія оповідачів у художньому творі визначається тим, хто розповідає історію та який є його ступінь втручання у сюжет. Існують різні типи оповідачів, а саме:

Авторський оповідач: автор сам розповідає історію. Він може мати повний контроль над сюжетом, персонажами та подіями. Авторський оповідач може використовувати суб'єктивну перспективу та коментувати події, а також мати доступ до думок та почуттів персонажів. *Особовий оповідач:* історію розповідає один з персонажів, використовуючи форму "я". Особовий оповідач може мати обмежений огляд сюжету, оскільки він відображає тільки свій власний досвід та сприйняття подій. Він може бути наділений своїми власними думками, почуттями та обмеженнями. *Спостерігач-оповідач:* оповідач є своєрідним спостерігачем, який не входить у сюжет, але розповідає його з позиції спостерігача. Він може бути нейтральним та об'єктивним, описуючи події та персонажів збоку. *Множинний оповідач:* історію розповідають кілька оповідачів, які можуть мати різні точки зору та перспективи. Кожен оповідач може розповідати свою власну версію подій або додавати нові деталі до сюжету. *Надлюдський оповідач:* оповідач не є людиною, а надлюдською або неземною сутністю, яка має особливі здібності або перспективу. Надлюдський оповідач може бути нейтральним та всевидючим, описуючи події з позиції, недоступної для звичайних людей.

Ці типи оповідачів можуть використовуватися окремо або комбінуватися в одному фанфіці, створюючи різноманітність та багатогранність розповіді. Вибір типу оповідача залежить від цілей автора та способу, яким він хоче передати сюжет та персонажів читачам.

Жанр та тематика. Фанфіки можуть належати до різних жанрів, таких як пригодницький, романтичний, фентезі, наукова фантастика, детектив та інші. Вони також можуть мати різну тематику, включаючи романтику, дружбу, боротьбу зі злом, філософські роздуми тощо.

Розвиток персонажів. Фанфіки можуть розширювати або змінювати характери та мотивації існуючих персонажів або створювати нових. Автори можуть змінювати хід подій, розвивати внутрішній світ персонажів або додавати їм нові риси. Розвиток персонажів у художньому творі – це процес, у якому персонажі змінюються та розвиваються протягом сюжету. Цей процес може

включати зміну характеру, цілей, мотивації, ставлення до інших персонажів та подій.

Основні етапи розвитку персонажів: 1. Представлення персонажа. Автор вводить читача у світ твору та представляє головних персонажів. На цьому етапі можуть бути надані основні характеристики персонажів, їх цілі та мотивація. 2. Конфлікт та внутрішній розвиток. Персонажі стикаються з конфліктами та викликами, які вимагають від них зміни та розвитку. Цей етап може включати внутрішній конфлікт персонажа, коли він змушений переглянути свої цінності, переконання або змінити свою поведінку. 3. Реакція на певні події. Персонажі реагують на події, що відбуваються в сюжеті. Їхні реакції можуть відображати їхні зміни в характері, ставленні до інших персонажів або нові цілі та мотивацію. 4. Розвиток взаємин: Персонажі взаємодіють між собою та розвивають свої взаємини. Етап може включати зміну ставлення персонажів один до одного, зближення або віддалення. 5. Завершення розвитку: Розвиток персонажів досягає свого піку, і вони досягають своїх основних цілей або зазнають важливих змін. Цей етап може включати розв'язання конфлікту та досягнення персонажем внутрішньої зміни. Розвиток персонажів є важливою складовою художнього твору, оскільки він допомагає створити багатогранних та реалістичних персонажів, з якими читач може співпереживати та відчувати емоційний зв'язок. Він також допомагає розкрити теми та ідеї твору, а також створити цікавий та захоплюючий сюжет.

Формат та стиль. Фанфіки можуть мати різні формати та стилі, такі як короткі оповідання, повісті, епістолярні твори або поетичні тексти. Стиль письма може бути подібним до оригінального твору або мати власні особливості автора.

Ритм та напруженість. Фанфіки можуть мати різні ритми та рівні напруженості. Вони можуть бути повільними, розгортатися на спокійному темпі, або швидкими, наповненими дією та емоціями.

Слід зазначити, що перелічені вище – це лише загальні композиційні особливості фанфіків. Кожен фанфік може мати свої унікальні особливості, відповідні до конкретного твору та авторського стилю.

Висновки і пропозиції. У межах лінгвістики тексту англomовний фанфікшен може розглядатися у декількох аспектах. Дослідження структури фанфікшену виявляє типові елементи, такі як вступ, розвиток сюжету, кульмінація та розв'язка, а також типові структурні елементи, такі як діалоги, описи,

внутрішні монологи та інші типи оповіді і композиційно-мовленнєві форми. Крім того, фанфікшен може бути досліджений з позиції мовних засобів, таких як метафори, метонімії, алегорії та інші, що використовуються для створення образів та виразів емоцій. Аналіз структури фанфіків показав, що їх можна розглядати як мегатекст, тобто єдність власне тексту і допоміжного тексту, які відрізняються одна від одної своєю прагматичною спрямованістю, комунікативною цінністю та облігаторністю присутності. Ми розглядаємо фанфікшен як мегатекст, оскільки фанфіки представлені на онлайн платформах, які мають певну структурну організацію. Структурні особливості платформ фанфікшен

можуть варіюватися залежно від конкретної платформи та її функціональності. Однак, деякі загальні риси включають архіви, профілі авторів, відгуки та коментарі, теги та категорії, взаємодія з читачами, особисті налаштування. Фанфіки можуть мати різні сюжетні структури, такі як лінійна (події розгортаються послідовно від початку до кінця), нелінійна (події розташовані не послідовно, а можуть перескакувати у часі або місцях) або епізодична (твір складається з окремих епізодів, які можуть бути самостійними частинами).

Перспективою пропонованого дослідження є аналіз стилістичних особливостей англomовного фанфікшену.

Література

1. Колегаєва І.М. Текстова парадигма: мікро-, макро-, мега-, гіпер- і просто текст. *Записки з романо-германської філології*. 2008. Вип. 20. С. 70–78.
2. Селіванова О. Сучасна лінгвістика: термінологічна енциклопедія. Полтава: Довкілля-К, 2006. 716 с.
3. Derecho A. Archontic literature : A definition, a history and several theories of fan fiction. *Fan fiction and fan communities in the age of the Internet*. Jefferson, North Carolina : Mc Farland & Company, 2006. P. 61–78.
4. Driscoll C. One true pairing : the romance of pornography and the pornography of romance. *Fan fiction and fan communities in the age of the Internet*. Jefferson, North Carolina : Mc Farland & Company, 2006. P. 79–98.
5. Fanfiction. URL: https://en.wikipedia.org/wiki/Fan_fiction (дата звернення: 16.07.2023).
6. Fiske J. The cultural economy of fandom. *The adoring audience. Fan culture and popular media*. London : Routledge, 1992. P. 30–49.
7. Jenkins H. *Textual poachers: Television fans and participatory culture*. London: Routledge, 1992. 424 p.
8. Grossberg L. The affective sensibility of fandom. *The adoring audience. Fan culture and popular media*. London : Routledge, 1992. P. 50–65.
9. Pugh S. The democratic genre. *Fan fiction in a literary context* / S. Pugh. Brigend, UK : Seren Books, 2005. 282 p.
10. FanFiction. URL: <https://www.fanfiction.net/> (дата звернення: 16.07.2023).

Stanko D. The study of the English fanfiction within the framework of text linguistics

The article examines the main aspects of researching English works of fanfiction from the standpoint of text linguistics. The term "fanfiction" is defined as a kind of creativity of fans of popular works of art, a derivative literary work based on some original work that uses its ideas of plot and characters. Within the communicative scientific paradigm, English fan fiction can be considered in several aspects. An examination of the structure of fan fiction reveals typical elements such as introduction, plot development, climax, and denouement, as well as typical structural elements such as dialogues, descriptions, internal monologues, and other types of narrative and narrative compositional forms. In addition, fan fiction can be studied from the standpoint of language devices such as metaphors, metonymies, allegories, and others used to create images and expressions of emotions. The analysis of the structure of fanfiction showed that they can be considered as a megatext, i.e. the unity of the actual text and the auxiliary text, which differ from each other in their pragmatic orientation, communicative value, and mandatory presence. We consider fanfiction as a megatext because fanfiction is presented on online platforms that have a certain structural organization. The structural features of fanfiction platforms may vary depending on the specific platform and its functionality. However, some common features include archives, author profiles, reviews and comments, tags and categories, interaction with readers, and personal settings. Fanfiction can have different plot structures, such as linear (events unfold sequentially from beginning to end), non-linear (events are not arranged sequentially, but can jump in time or places) or episodic (the work consists of separate episodes that can be independent parts). The perspective of the proposed research is the analysis of stylistic features of English fanfiction.

Key words: fan fiction, text linguistics, composition, types of narration, genre, megatext.